

เดลินิวส์ วันพฤหัสบดีที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑

เทคโนโลยีปั่นและก้าวกระโดด

ในปัจจุบันคงปฏิเสธไม่ได้ถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว วันนี้จึงได้นำคำที่น่าสนใจคำหนึ่งมาเสนอ คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์เศรษฐศาสตร์ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา อธิบายว่า เทคโนโลยีปั่นและก้าวกระโดด (disruptive technology) หมายถึง เทคโนโลยีที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเข้ามาทดแทนเทคโนโลยีเดิมที่ใช้อยู่ในขณะนั้น ก่อให้เกิดโครงข่ายสนับสนุนเทคโนโลยี (technology support net) ทำให้ผู้ประกอบการเดิมที่เป็นผู้นำตลาดหยุดชะงัก และต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อวิถีชีวิต การดำเนินธุรกิจ และระบบเศรษฐกิจโลก เช่น เครื่องจักรไอน้ำเข้ามาทดแทนการเดินเรือด้วยพลังงานลม การส่งข้อความทางอินเทอร์เน็ตเข้ามาทดแทนการส่งจดหมายทางไปรษณีย์

ศัพท์ disruptive technology นี้ มีการดัดแปลงมาจาก เคลย์ตัน เอ็ม. คริสเตียนเซน (Clayton M. Christensen) นักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกันที่ใช้คำ disruptive innovation ครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. ๑๙๙๕ ก่อนหน้านั้นใน ค.ศ. ๑๙๔๒ โจเซฟ ชุมปีเตอร์ (Joseph Schumpeter) นักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกันออสเตเรีย ใช้คำ creative destruction เพื่อกล่าวถึงนวัตกรรมทั้งด้านกรรมวิธีการผลิตและด้านผลผลิต โดยที่ถือว่าปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นลักษณะพิเศษของระบบทุนนิยม นวัตกรรมทางเทคโนโลยีจะก่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง อย่างน้อยนวัตกรรมต้องดีกว่าของเดิมในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการลดค่าใช้จ่าย และอำนวยความสะดวก ตลอดจนความเป็นมิตรต่อผู้ใช้ นอกจากนี้ นวัตกรรมต้องได้รับการพัฒนาถึงระดับที่คนส่วนใหญ่จะใช้ได้ เช่น รถยนต์พลังงานไฟฟ้าจะก่อให้เกิดความปั่นป่วนในวงการผลิตรถยนต์ เพราะนวัตกรรมสร้างความปั่นป่วนต่อกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์หรือบริการเดิม โดยทำให้เกิดการแข่งขันมากขึ้นในหมู่ผู้ผลิตอันเป็นผลดีต่อสวัสดิการของผู้บริโภคอย่างไรก็ดี ความปั่นป่วนจะมีมากน้อยเพียงใดย่อมแล้วแต่ปฏิกริยาของผู้อยู่ในตลาดมาก่อน เช่น นวัตกรรมจากสื่อสังคม (social media) ปัจจุบันทำให้หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์สูญเสียส่วนแบ่งตลาดข่าวสารไปจนถึงบางรายต้องเลิกกิจการไป อุตสาหกรรมข้าวแบบดั้งเดิมจะอยู่รอดได้ก็ด้วยการปรับปรุงคุณภาพและราคา และเสาะหาตลาดเฉพาะ (niche market) ของตน เช่นเดียวกับที่การขนส่งทางรถไฟต้องปรับตัวเพื่อแข่งขันกับการขนส่งทางถนนและสายการบินต้นทุนต่ำซึ่งเกิดขึ้นภายหลัง.

จินดารัตน์ โพธิ์นอก